

N:o 45.

Af grefve **Wachtmeister, Axel**, m. fl., *angående lindring i skatt för socker från råsockerfabriken i Karlshamn.*

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet framhåller i sitt, den kungl. propositionen rörande sockerbeskattningsens höjande bifogade, anförande, att denna föreslagits på den grund, att sockerindustrien ansetts draga mer än skäligen vinst af det skydd, som statsmakterna lämna densamma.

Den ifrågasatta skattehöjningen har sålunda icke varit afsedd att drabba jordbruket; ej heller torde departementschefen föreställt sig, att densamma, till synes obetydlig som den är, skulle genom partiellt nerläggande af sockerindustrien komma att drabba en större eller mindre arbetarstam.

Så blefve emellertid förhållandet i Blekinge län, där Karlshamns sockerfabrik är förlagd.

Utan att här i någon mån yttra oss om den kungl. propositionen i öfrigt, vilja undertecknade med stöd af siffror, som här nedan framläggas, framhålla, att det synes ligga i öppen dag att den i *Blekinge* förlagda råsockerfabriken icke vidare kan komma att drivas, för så vidt den kungl. propositionen af Riksdagen oförändrad bifalles.

Att fabriken nerläggande blir en allvarsam förlust för jordbruket inom hela länet, torde icke behöfva påpekas.

Den kommer jämväl att innebära förloradt arbetstillfälle för en fast personal af såsom för oss uppgifvits ett sjuttioal personer samt för 3—400 arbetare under kampanjen, förutom ett tusental vid betornas skötsel sysselsatta personer.

Från fabriken personal har ock, under framhållande af dess lifliga oro, framställning gjorts till oss att söka förekomma en sådan utgång.

En ej alldeles frånsevärd minskning i inkomster för länets järnvägar kommer till sist att uppstå.

Det skall måhända invändas, att om förhållandena för en industri på en ort äro olämpliga är det naturligtast, att industrien nerlägges.

Bih. till. Riksd. Prot. 1908. 1 Saml. 2 Afd. 1 Band. 19 Häft. (N:o 45.) 1

Vi vilja gentemot detta betraktelsesätt framhålla, att de viktigaste betingelserna för betodling förefinnas i Blekinge, nämligen gynnsamt klimat och god jordmån. Detta torde böra påpekas, då departementschefen i sitt anförande till statsrådsprotokollet (se sid. 6) vid redogörelsen, huru betodlingen utfallit i vissa län, förbigår Blekinge.

Att icke desto mindre sockerfabriken icke visat sig vara och sannolikt icke blir en lukrativ affär torde bland annat bero därpå, att länets bördigare delar ha ett så långsträckt läge, att frakterna här väsentligt mera än vid landets öfriga råsockerfabriker fördyra driften; vidare att fabriken, som är inrymd i apterad lokal ej kunnat så praktiskt ordnas som nyanlagda fabriker och ej heller på grund af bristande utrymme — särskildt för lossning — kan utvidgas för större afverkning.

Vidare torde förhållandena gestalta sig helt annorlunda, då det är fråga om att lägga ner en redan befintlig industri, än då det gäller att uppamma en ny sådan.

För ett litet, relativt fattigt län som Blekinge med obetydlig industri skulle fabriksdriftens upphörande vara ett afsevärdt slag.

Vi meddela i bilaga en tablå öfver Karlshamnsfabrikens räkenskaper m. m. sedan dess tillkomst, sådan som den å fabriken kontor tillhandahållits oss.

Af siffrorna från räkenskapsåret 1906—07, hvilket på grund af den goda skörden var ett exceptionellt gynnsamt år, framgår, att å en areal af 2,333 tunnland producerats 5,470 ton socker = reduceradt till raffinad cirka 4,923 ton.

Ökad skatt af 30 kronor per ton skulle å denna kvantitet utgöra 147,690 kronor.

Betodlarerörelsen i Skåne synes komma att framtvinga ett ökad pris för betor af 25 öre per 100 kilogram jämte fritaganden från andel i den ökade skatten. Förhöjdt pris af 2 kronor 50 öre per ton betor skulle för förlidet år afverkade 34,400 ton utgjort 86,000 kronor.

Ökade utgifter för Karlshamnsfabriken under detta år alltså
 på grund af skattehöjning kronor 147,690: —
 på grund af höjdt betpris „ 86,000: —

Summa kronor 233,690: —

Fabrikens årsinkomst var ifrågavarande år kronor 102,215.

Och härvid är att erinra, att skörderesultatet för året var utomordentligt gynnsamt och troligen icke med snaraste kommer att följas af ett liknande.

Äfven om den ifrågasatta förhöjningen af betprisen icke af betodlarne skall kunna genomdrivas, inses lätt, att den i kungl. propositionen föreslagna skatteförhöjningen skall omöjliggöra en fortsatt drift af Karlshamns sockerfabrik.

Likaså framgår af nyssnämnda siffror med tydlighet, att ett undantagande af denna fabrik från omedelbar tillämpning af en höjd sockerbeställning icke skulle få karaktär af premie åt sockerproducenten men väl af ett genom fabriken fortsatta drift förlängdt försök att åt jordbruk och arbetarstam i ort och län bevara de stora ekonomiska fördelar, som sockerindustrien medför.

Under sådana förhållanden våga vi anse det önskemål vara berättigadt, att Karlshamnsfabriken åtminstone under viss fixerad period måtte komma i åtnjutande af sådan skattelindring som af enskilda motionärer föreslås för Linköpings, Lidköpings och Mörbylångas samt Genevads fabriker.

Möjlighet till missbruk genom tillförsel af skånska betor utöfver hvad nu äger rum (från Skånes mindre bördiga bygder) uteslutes dels genom de långa frakterna, dels ock framför allt genom fabriken obetydliga afverkningsförmåga.

Lämplig form för kontroll torde af Kungl. Maj:t lätt kunna finnas.

Med anledning af hvad vi ofvan anfört, våga vi vördsamt hemställa,

att, därest Riksdagen skall besluta förhöjning i nu gällande sockerskatt, Riksdagen i sammanhang härmed måtte besluta, att skatten för socker, som tillverkas vid den redan anlagda råsockerfabriken i Karlshamn och utlämnas till fritt bruk antingen omedelbart från samma fabrik eller från visst raffinaderi skall utgå under tiden till utgången af augusti månad 1912 med 13 öre samt under tiden från och med den 1 september samma år till utgången af augusti månad 1914 med 15 öre, allt för ett kilogram räknadt.

Stockholm den 18 februari 1908.

Axel Wachtmeister.

Hugo Wachtmeister.

Henrik Berggren.

I förevarande motion instämmer:

Hans Wachtmeister.

Utdrag ur Karlshamns sockerfabriks räkenskaper meddelade å fabriken kontor.

	Areal tunnland.	Afverkade betor ton.	Inköpta betor ton.	Betor pr tunnland kg.	Sockerhalt i betan.	% Socker ur betan.	Ton — Socker- tillverkning.	Erhållet kg. socker pr tunnland.	Vinst eller förlust.	Utdelning å 1,476 700,00 aktiekapitalet.	Skatt pr 1,000 kg. betor.
1895/96	1,119	13,844.5	14,396.8	12,372	13.70	12.18	1,687.7	1,508	+ 95,513.27	—	8.22
1896/97	1,890	24,462.5	25,330.6	12,943	13.30	12.18	2,979.9	1,577	+ 43,938.16	—	9.98
1897/98	1,695	22,376.0	23,213.8	13,201	14.70	13.23	2,961.6	1,747	+ 78,361.59	4 %	9.98
1898/99	1,871	16,532.5	17,150.3	8,836	14.47	13.30	2,198.9	1,175	+ 106,508.62	4 %	11.16
1899/1900	1,475	14,641.0	15,267.7	9,926	13.60	12.02	1,760.9	1,194	+ 68,427.68	4 %	11.16
1900/01	2,086	29,275.0	30,730.7	14,034	13.40	12.25	3,586.7	1,719	+ 110,293.74	4 %	13.33
1901/02	2,068	33,747.5	35,336.8	16,319	13.90	13.47	4,545.5	2,198	— 28,807.99	2 %	13.51
1902/03	1,821	18,835.0	20,167.5	10,343	14.79	12.12	2,283.6	1,254	— 180,807.55	—	14.10
1903/04	1,698	22,871.7	24,382.2	13,470	14.62	13.58	3,105.8	1,829	+ 8,684.21	—	14.10
1904/05	1,703	16,729.8	17,820.5	9,824	15.67	13.81	2,310.2	1,357	+ 21,745.99	—	14.10
1905/06	1,960	25,581.0	27,868.2	13,052	15.74	14.42	3,687.3	1,881	+ 8,794.04	—	14.10
1906/07	2,333	34,400.8	36,013.4	14,745	17.66	15.90	5,470.4	2,345	+ 102,215.16	2 %	*)
1907/08					15.14						

*) Enligt nya beskattningsformen, som här tillämpas, synes siffran komma att blifva 18.60. Enligt det nu framlagda förslaget skulle skatten utgöra 23.23.